

A szerkesztő lakás:

Rimaszombat, Főter. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja

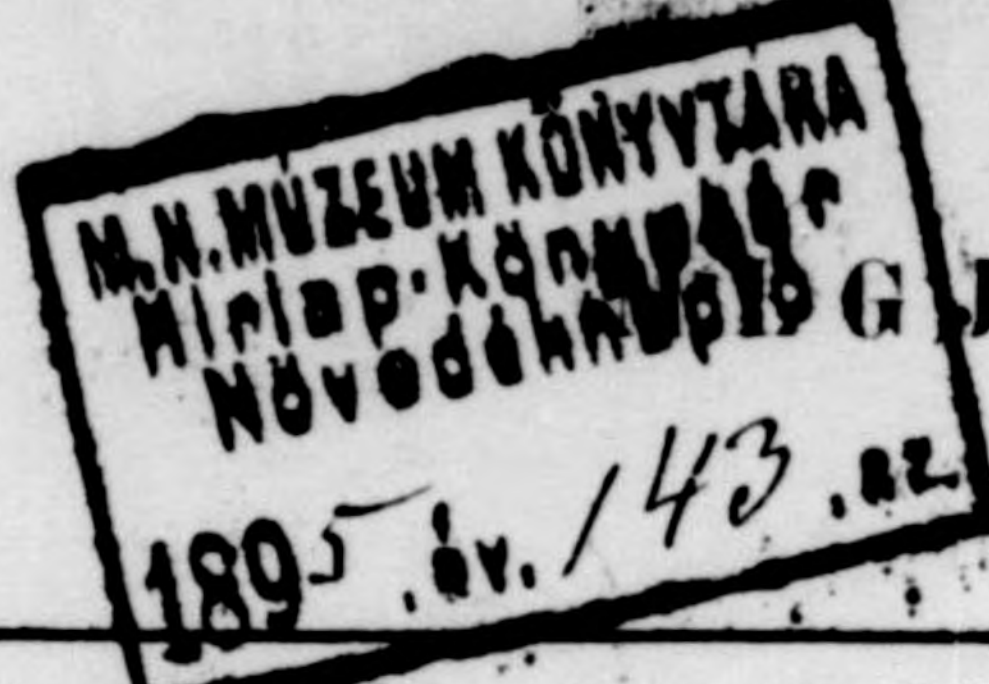
Egész évre . . . . . 8 korona
Fél évre . . . . . 4 korona
Negyedévre . . . . . 2 korona

Tanítónak egész évre 4 kor.
fél évre 2 kor.
és szám ára 20 fillér

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

JELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1. szám a. a könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadóhivatali illető előfizetés, hirdetés, nyiltér és egyéb felzárkálások.

A hirdetés díja

Egy háromhasábos petisitor térfogata . . . . . 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás után . . . . . 60 fillér.

Nyiltér:

Egy sor . . . . . 40 fillér.

Előfizetést és hirdetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, valamint a KÁRMÁN S könyvkereskedése Rimaszombat, Főter, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető.

Felhívás előfizetésre!

Lapunk jelen számával a „Gömör-Kishont“ tizenhatodik évfolyamát kezdjük meg Isten nevében. Következésként mindenféle egyéni és magánérdektől menten, egyenesen haladunk azon az úton, melyet e lapnak hivatása kijelöl, t. i. hogy a megyei közélet hiteles naplója, s részrehajlatlan bírálója legyen e lap. Bennünket nem befolyásol sem jobbra, sem balra semmi; keressük az igazságot s törekszünk és bátorítunk arra, hogy az igaz érdemeket elismerjük, a családok, üres látszatot pedig megmosolyogjunk vagy megrójjuk, hogy a beteg közélet, mely ma annyira szaturálva van hazugságokkal, végre valahára a nemzet javára egészségesebb irányban haladjon.

A jövőre felesleges programot adunk, mert e lap programja tisztos multjában van a közönség elé tárva. Pártoljon bennünket, a ki szereti az igazat, a szépet és a jót.

Lapunk előfizetési feltételei maradnak a régiek; ugyanis:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Félévre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.

Előfizetéseket és hirdetéseket elfogad KÁRMÁN S. könyvkereskedése is Rimaszombat, Főter.
Rimaszombat, 1895. január 1.

A „GÖMÖR-KISHONT“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

Ujév.

A khinaiaknál a legnagyobb ünnep az ujév, mely alkalommal maga az „égnek fia,“ a császár, fogja az eke szarvát és szánt egy darab földet, annak jeléül, mennyire becsülik a khinaiak a földmívelést. S csakugyan, a földmívelés a khinaiak szemében a legjelesebb és legtiszteletreméltóbb ipar, azon vélekedéssek, hogy azon foglalkozás ne legyen a legnemesebb, mely az embernek a táplálékot nyújtja?

TÁRCSA.

Visszaemlékezés.

Az ég derült volt! Tiszta és felhőtlen.
A „lomniczi“-n volt pár felhő csupán.
Nyugodva rajta, mintha fáradt lenne
A hányatott és hosszú út után.

A nap sütött és fényözönből uszott
A kis telep, az erdő, a virág,
A nagy melegtől eltikkadva végkép;
S a fenyves hűse várni látsza ránk.

A lombok közt villogva tört keresztül
Néhány kaczer eltévedt napsugár,
Az uton szálló porral játszadozva,
S kerengve vígan, mint két kis madár.

De ime ekkor, izzó meteoroként
Feltünve te szerelmeknek egén,
Feledtem tikkasztó hevét a napnak,
S meredten álltam, mint szikla helyén . . . .

Te elhaladtál lassan én előttem . . . .
Es én csak álltam ott még ezután . . . .
Az ég derült volt, tiszta és felhőtlen,
A „lomniczi“-n volt pár felhő csupán.

Harmatzy Loránt.

Ujévi tárcza-féle.

Tárczacikket kellene írnom, no persze nem érte itt, a kell alatt muszajt. — Nem áll fejemen lángpalosu angyal, még egy árva mihaszna András sem; nem fenyeget maga a jószívű szerkesztő, — nem pápai átok. — de önelkiismeretem kiált fülembe hangosan, — egyenesen bűnnek deklarálv, ha a gyönyörűség új évet akként eresztém el fejem felett, hogy e becses lapok hasábjain, meg ne tárczacikkkezdem, — már pedig csak önelkiismeretemmel nem szeretnék, nem is illenek ellenkezésbe jönnöm.

Hát nálunk? Az újév nálunk a beszámolás, a reménység forduló pontja. A gratulálók hosszú sora, a rokonok és ismerősök nagyja és apraja szerencsét, hosszú életet és boldog újévet kíván egymásnak, néha őszinte szívből, néha, sőt gyakran pedig csak gépszerűleg, szokásból gratulálnak.

Ilyenkor a komoly ember mintegy Janus fejként egyik arcával a multa tekint, a másik pedig a jövőbe néz, számot vetvén magával és az elmúlt eseményekkel. A hazafi természetesen hazájának eseményeit idézi el lelki szemei elé, vizsgálván azokat, mennyire haladt a nemzet anyagi és szellemi tekintetben, a művelődés terén mennyi jót eszközöltünk, nem lehetett volna-e még többet tenünk stb., ilyen és efféle gondolatok foglalkoztatják a komoly férfit, ki a haza és a rajta élő emberiség javát szíven hordja.

A Janus fej másik arcával előre tekint az ember és kérdezi magát: lesz-e háború, lesz-e béke, fogunk-e így tovább haladni, vagy néhány lépéssel visszaesni? új tervekkel, új feltevésekkel lép fel.

Az iparúzó és kereskedő iparának és üzletének jövőjét meggondolja, fontolgatja, mi módon lehetne iparát és kereskedését jövedelmezőbbé tenni, hogy bevételét szaporítsa. A hivatalnok azon töri eszét, szerény fizetésével miként gazdálkodjék, hogy deficitje ne legyen háztartási budgetjében. A földmivelő telkeinek jobb karba való helyezését fontolgatja, hogy nagyobb haszna legyen, állattenyésztését jövedelmezőbbé tételé céljából emelhesse. A családapa azon gondolkozik, hogy kedves gyermekeit minél jobban nevelhesse, taníttassa, hogy majdan becsületes állást foglalhassanak el a társadalomban. És az emberbarát elfelejtve a világ háládatlanságát, nemes szívének sugallatát követvén, félretesz minden sértést, azon gondolkozik, hogy szerető szívének eleget tegyen, embertársai baján önzetlenül minden jutalom reménye nélkül javítson, hogy a nyomorban sinlődőknek kenyeret nyújtson, hogy a gyámoltalan, ügyefogyott szegényeket felru-

Ergo, denique, tehát tárczikknek kell lenni, török vagy szakad. — Leültem íróasztalomhoz, feketébe játszó lilaszin tintámmal tele töltém egykor karácsonyi ajándékba kapott, Jézuska hozta tintatartómat; új tollat, s minisztert sohasem látott miniszteriális papírost véve elő, vagyó pillantással függesztém szemeimet a plafondra.

Isten látja lelkem, irigy nem voltam soha, ám ma igazán irigylenem kell Jupiteret, kinek egykor csekély fejfájás mellett készen ugrott volt ki koponyájából Minerva. — Boldog Jupiter, boldog fejfájás; annál boldogtalanabb én, ki csak az utóbbival, a fejfájással rendelkezem, hasztalanul várva, hogy árva koponyámból kipattanjon ama fent tisztelt Minerva, egy csinos, józóni ujévi tárczacikk alakjában. Hja! hja! más idöket élünk, nincsenek már mai napság, sem Jupiternek sem Minervának.

De: ecce homo Platonis. Hiszen készen a tárgy; maga a gyönyörűség új esztendő. — Kell-e más Kell-e több? — Lehet-e valami alkalmoszerűbb?

Nem! és kétszázszor nem!

Nosza kapjunk bele, ugorjunk késedelem nélkül in medias res, hátha ama bizonyos kapanyél, jó magamnál is elsül ez egyszer; tudatlan, minden dunst nélkül is képes leszek összefecsegni, egy karcu tárczacikkre valót.

Nota bene: ha talán a fejfájás szülte tárczacikk-ről, az olvasó feje szinte megfájulna aztán, én abban kérem teljesen ártatlan leendek, áthárítom a felelősséget, így a fejfájást magát is, az én igen tisztelt szerkesztő uramra.

Tehát csak előre! Audaces fortuna juvat.

Uj évbe léptünk ismét: megtettük a 365 napi utat, s most újra elkezdjük előlről a számadást, s így tovább és tovább.

Mert hát kérem ilyen az ember, szüntelen odatér vissza a honnan kiindult, — mint egy megtestesült circulus vitiosus, még magát az idöt, a szüntelen egyet is, szakaszokra, órákra, napokra, évekre osztja, bölcsen hívén, hogy e napokkal, évekkkel együtt, ő maga is megújul annak idején.

Uj évbe lépni tehát, eszerint annyit tenne, mint megújulni, és mégsem megújulni. — Csupa paradoxon. — Hja! az élet paradoxonokból áll, ő maga köztük a leg-

házza, a szomjuzónak italt, a betegnek vigaszt nyújtson, mesterének példájához hiven, a ki azt mondta: ki ilyeneket művel ezek közül egyikkel, azt velem teszi.

Ilyen gondolatok önként merülnek fel az ember lelkében az újév kezdetén. Tele reménnyel bizik az ember a jobb sorsban, szebb jövőben, a becsületes munkának sikerében, melyet ha nem ér is mindig el, legalább reménnyel vár. S ez nagyon helyes is, az ember higgyen a jónak diadalában, ámbar a jószágos Isten a jövőt az ember szeme előtt vastag lepellet bölcsen eltakarta, hogy bár nem tudja mi lesz farsztó munkájának végeredménye, mégis természeténél fogva önzetlen munkájának sikerében bízzék az ember.

Azért mi is gratulálunk polgártársainknak ez évfordulón s nemcsak boldog újévet kívánunk, hanem bányásmódra szives kézszerítással kiáltjuk olvasóinknak: „Szerencse fel! Isten hozta az 1895-ik évet!“
Wiesinger Károly.

Egy város becsülete. A dobsinai famanipuláció ügyében újabb fordulat állott be; ugyanis a belügyminiszterium jóváhagyta azt a 25000 forintos szerződést, melyet annak idején megyebizottsági közgyűlésünk is záradékolt, azonban Kubinyi Géza megfelelőbbet. Ezen szerződés újra a Glesinger J. Ph. tescheni czéggel kötött meg és általa Dobsina városnak állítólag szenvedett minden kára megtérül, minélfogva a ki a város javát akarta, annak ohajtania is kellett ezen előnyös szerződés létrejvetelét. Az állítólagos visszaélésekre nézve Dobsina város előljárói, névszerint Szontagh Béla polgármester, Nikl Gyula főjegyző, továbbá Benedikty Kálmán, Okolicsányi Géza, Krausz János, Smidt Román, Gömör György, Ballas András, Burger János, Sárkány Sándor, Lischka Jakab tanácsbeli és képviselőtestületi tagok most egy terjedelmes emlékiratot adtak ki, a melyben részletesen előadják az egész faeladási ügylet történetét. Ez emlékirat szerint az ügyletnél eljár összes hivatalos személyzet a legnagyobb lelkiismeretességgel végezte dolgát a város javára, és ha az emlékiratban foglalt állítások a való igaz-

nagyobb. — Egyébaránt az újévet, mindenütt a föld kekségén, a hány ember, annyiképen veszi.

A téli éj komor sötétjébe burkolva, letűnt ismét egy év. — Az úr szemei virrasztottak fölötté, mikor a semmiségből életre kelt; az Úr szemei kísérik újra a semmiségre. — Az Úr karja hoz elő napokra napokat, évekre éveket. — Mert hiszen ő igazgatja a világ folyását.

Igy szól a jámbor, vallásos lélek, — míg szemeit égre emelve elmélkedik a mult, jövő problematikus kérdése fölött.

Letűnt ismét egy év; rövid, rohanva siető a boldogoknak, kik az örömek, gyönyörök habzó poharát ürítgetve, gondatlan vidámsággal tölték el annak minden kicsi óráját, minden futó percét.

Hosszu, kinos, nehéz ama boldogtalanoknak, kiket szüntelenül üldözött az élet; keservvel számlálták napjait, óráit, — virasztották éveit. — Letűnt! — és vajjon mit hozott magával az új? —

Hozott: *alnoságot*, elvetette annak magvait, hogy dus kalászsza növekedjen, hogy a gonosz kényelmesen járhasson a földön; termő talajává téve azt, minden gazságnak.

Hozott: *butaságot*, a józanság fölé emeli fejét, zajong és lármázik, trombita, dobszó mellett árulva mint Sokratesi bölcsességet önön egeket verdeső ostobaságát. — Igen! úgy látszik valóban örökéletű a bolondság; s az ostobaság halhatatlan.

Hozott: *csalárdságot, erkölcstelenséget*, mely a világműveltség, világ-polgárság, kultura hazug nevével az, erény álarcza alatt, indul vala hódító világutjára, megmételyezni, alappában megtámadni és megrendíteni a társadalmat.

Hozott: *fukarságot, gyűlölséget, hazugságot, istenkáromlást, kárhozatot*. Quantum satis.

Igy a pessimista, a sötét szeművegen, sötétben néző, világ fájdalmas kedély. Lord Byroni sarkastikus kacajjal igyekezve agyonfojtani, az itt is, ott is feltörő ujévi jó kívánatok hangjait.

Szörnyűség! — fakad ki, esókolni való akasztófa humorral — a már-már deresedni készülő agg legény. Szörnyűség! ismét egy év oda, s én mégis nótelen

ságnak csakugyan megfelelnek — a miben mi a nyilatkozó férfiak szeplőtelen becsületességénél fogva erősen bizunk, — akkor a „dobsinai panama“ alig érdemel annyi veszedelmet, a mennyit miatta csináltak, s az egész dolog körülbelül annyi lesz, hogy a tökéletlen szerkezetű ugynevezett „átláló“-val, a mivel az eladott fa felmérése történt, teljesen kifogástalan méréseket eszközölni soha és sehohol lehet, a miről az élesen megtámadott városi magistratus nem tehet. Dobsina város és megyénk belső békéje érdekében azonban mindenesetre kívánjuk, hogy a nagy port verő ügy végre valahára mielőbb befejeztessék.

A jolsvai polgármester fegyelmi ügyében Bazilidesz Gusztáv jolsvai polgármester, levél útján reflektál lapunk mult számában adott közleményünkre, s azt mondja, hogy az ő kezei közt a kérdéses 500 firtól egy krajczár sínesen Ennyiben ki is kell igazitanunk multkor közleményünket, mert ezt az 500 firtot a fegyelmi eljárás megindítása után ő maga fizette le bírói letétbe, miután azt Glós kölesön visszafizetés ezimén elfogadni nem volt hajlandó. A fegyelmi ügyre nézve általunk előadottak lényegén azonban ez mitsem változtat, mert tény az, hogy a polgármester ur 100 firt pénzberságra lett ítélve az ismert ügy miatt. A polgármester ur még azt is írja, hogy az ezt kimondó ítélet vele közölve nem lett, azonban mi — ismerve a közigazgatási kiadó hivatal pontos expedicióját — hisszük, hogy azóta már ebbeli panasza tárgyatlanná vált. Végre nem akartunk többé a kellemetlen dologgal foglalkozni, de a polgármester ur levele provokált erre, mindamelllett őszinte jóakarattal jelentjük ki, hogy mi sokkal helyesebbnek és inkább becsülendőnek tartjuk azt, ha valaki elkövetett hibájáért megbűnhődik, mint azt, ha általon bujik ki hibás tettének következményei alól. Emberek vagyunk s hibázhatunk mindannyian; a büntetés arra való, hogy emléke jövőre visszatartson bennünket a téves lépésektől.

Ezer év előtt és most.

(Egykoru vélemények a magyar nemzetről.)

Feszty Árpádnak híres nagy körképe előtt bámulva állanak meg a szemlélők. Nem vagyok műértő, de nem emlékszem, hogy valaha valami nagyobb hatást gyakorolt volna rám, mint e csodálatos alkotás. Valami lelkes, megindító érzelmek keletkeznek a szívben, melynek az ember nem tud nevet adni, de érzi, hogy szíve tele van, ajkaira tolul a csodálat felkiáltása, mely a művet és alkotóját dicséri.

Az egyik látogató a nyáron azt írta a művész emlékkönyvébe: „Ez a kép nemcsak azt mutatja, hogy milyenek voltak a magyarok ezer év előtt, hanem azt is, hogy milyének ma.“

E nyilatkozat feleslegessé tesz minden szakértő bírálatot s a kitünő művészre nézve hízelgőbb véleményt még azok sem mondottak, kik alkotását e zsarnerben a művelt világ legkitünőbb alkotásaival vetették egybe.

A képen egyszerre látjuk a multat és jelent; a multat zordon fenségében, a jelent az alkotás művészetében. Lelkünk átrepül ezer évet s egyszerre ott találjuk magunkat párduczos Árpád magyarjai közt s miután betelünk a csodálkozás gyönyörűségeivel, visszatérünk a jelenbe, hogy meghódoljunk a művészet géniusza előtt.

A honalapítás ezredik évének hajnalán azt hiszem nem lesz érdektelen néhány krónikásnak a beköltöző magyarokról szóló véleményét ide iktatnunk s bár e véleményeket nem fogadjuk el készpénz gyanánt, de mindenesetre dicsőségünkre válik, ha ismerjük azt az állapotot, melyből a barbar magyar kultur-nemzetté emelkedett.

* * *

Őseink neve először 862 táján kezd szerepelni a világtörténelemben. Ez időben törtek ki vadon hazájok-

vagyok. Csak egyetlen egyszer tudék megházasodni, vagy szerelmes lenni legalább. Különbben a szerelemhez ragaszkodni nagyfokú bolondság, és épen nem divat, már pedig én részéről, szeretek ebben is a divathoz alkalmazkodni, lévén szerény magam is amolyan fiem de sieelé gyerek négy x-el vállaimon. — Igen négy x — nem tagadom el. — Miért is? — tudtommal nem vagyok én aggszűz.

Tehát: szörnyűség! és uira szörnyűség! — Negyven év, s én mégis nőtlenség vagyok! — Jó lélekkel mondhatom pedig, jóvendőbelimet illetőleg, épen nincsennek magasra törő, nagy igényeim, szerény kívánságaim, reménybeli leendő feleségemtől, dióhéjba foglalva csak ezek lennének: Először is pénze legyen, de sok. Jó legyen, bájos legyen, kedves legyen, valamintégesen egy angyal. — Lehet különben emellett kissé szeszélyes, szeretheti, sőt szeresse a változatosságot, hiszen varietas delectat. — Legyen kíváncsi, mindent tudni akaró. Jól tudjon és szeressen is öltözködni, hódoljon a divatnak, majd azt mondjam: bolondul.

Et cetera, et cetera.

Már csak azt hiszem elég szerény kívánságok. — Mégis! mégis! ugyan hány év köszönt még be hozzám, mint agglégényhez? . . . Valóban kíváncsi vagyok . . .

* * *

Kedves olvasók! ime egy kérdés még utoljára, és pedig minden kíváncsiság, minden malitia kizárásával. Jámor vallásos lelkek; pessimisták, tele Leopardi világfájdalommal; — vagy pedig deressedő agglégények önök?!

Válaszszanak kérem! Én pedig illő bókolással, amihhez meglehetősen értek, — kérdezzék csak meg a feleségemet — ime bucsut veszek

Altalános ősi szokás, így új év-alkalmával, a jó kívánat. Én is beállok ime gratulálnak. Sok, sok boldog új évet kívánva a kedves, nyájias olvasónak. Adj a magyarok istene, hogy még sokszor és sokszor üdvözölhessük egymást, még sokáig szolgálhassunk egymás öröme, megelégedésére, kölesönösen kiérdemelve természetesen e megelégedést.

Amen.

Asmodi.

ból, megrohanták a civilizált népeket, mindenféle rablva pusztítva, de a mily gyorsan jöttek, oly gyorsan vissza is vonultak, úgy hogy pusztításainak egy emberöltő mulva emléke is elenyészett.

Második megjelenésük 892 történetét, mikor Arnulf bajor király hívta őket segítségül a morvák ellen. E megjelenésüknek már súlyosabb következményei voltak. A kolostori írók valóságos rémhístóriákat jegyeznek föl évkönyveikbe a magyarok kegyetlenségéről.

Liutprand cremonai püspök 960. ezt írja: „A magyarok eddig ismeretlen népek voltak, de Arnulf király sovár, vakmerő, istent nem ismerő, a gonoszítottak minden nemében bővölködő, csak gyilkosságra és rablásra áhító magyar népet segítségül hívta. De lehet-e segítségnek nevezni azt, mi nemskára nemcsak az ő népének, hanem a déli és nyugati népeknek is vesztére vált? Oh Arnulf királynak uralomgyágra, oh boldogtalan keserű nap! Vak nagyragvadás! hány nőt tétél öveztegyé, hány anyát gyermektelenné! hány szüzet rontottál meg! Rabságba döntötted Isten papját, elpusztítottad az egyházakat, lakatlanná tetted a földet! Arnulf e rettenetes büneért — hogy a magyarokkal czimborált borzasztóan meg is lakolt: a tetvek ették meg. .!“

Igy szól róluk az egykoru krónikás. De menjünk tovább Regino priumi apát, ki 907-ben írta művét (tehát majdnem a honfoglalás idejében) bizonyára a harag és gyűlölet által vezérelt tollával így szól őseinkről:

Az ur 889. évében a magyaroknak vad és minden baromni kegyetlenebb népe, melyről századokon át nem hallottak, és melyet nem is említettek, kitért Seythiából és a mocsarokból, melyeket a Thanaiss kiöntései a végtelenig terjesztettek.

(Ez adat alapján igyekeztek némelyek a honfoglalás ezredik éveül az 1889. ik. évet megjelölni. Későbbi kutatások azonban kétségtelenné tették, hogy Regino évszáma nem pontos.)

„Ez a nép — folytatja — az említett lakóhelyéből a szomszéd besenyők által üzetett ki, mert ezek számossabbak és erősebbek voltak és szülőföldjüket nem bírta táplálni sokaságukat — Ezek erőszakossága elől menekülve elhagyták hazájukat és elhatározták, hogy utnak indulnak új föld és új szállás keresésére. Először a pannon és avar pusztaságon kóboroltak, vadászatból és halászatból éldegélve, azután a karantánok, morvák és bolgárok országát támadják meg gyakori beütésekkel. Karddal nem sokat vágnak le, annál többet ölnek le nyilakkal, melyeket szaruból készült ívekről oly művészettel igazítanak, hogy alig lehet azokat kikerülni.“

„Nem emberek, hanem vadállatok módjára élnek. Az a hír felőlök, hogy nyersbust esznek, vért isznak, a foglyok szívét feldarabolva gyógyszer gyanánt falják, nem ismernek könyörületet, nem indítja meg őket az irgalom. Hajukat bőrig leborotválták. Ennek a gonosz nemzetnek kegyetlensége pusztította el nemcsak a mondott tartományokat, hanem legnagyobb részben az itáliai királyságot is.“

A szászországi kaland krónikása a következőképen emlékezik meg őseinkről: „A magyarok sokat megölnek, nemes szabad és szolgáknak nagy csoportját a gyermekekkel együtt elölöknél, vagy hajuknál összekötözve huzelták magukkal a szolgaságba.“

Salamon Konstancai püspök a szt. galleni kolostornak 926-iki kirárlását a következő sorokban örökíti meg: „Hajdan tilos volt a kutyát árát bevinni a templomba, most maga a legszennesebb kutya belép Krisztus házába. Megöli a népet, elrabolja a jószágot, felgyújtja az egyházat. Istentelen kez hasogatja az ur asztalát. Fertőzött kéz érinti a boldogok szent ereklyéit és elhajítja az egyháznak nyáját. Nem irgalmaz sem apának, sem anyának; a kegyetlen a szülők szemé láttára döli át a fiut, és a leányt nem váltja meg anyjának gyaása és siralma. Ifju és öreg, escesemő fiu és leány haldokolva hőmpölyögnek egymás véreben. Ott állanak Itália néptelen városai és a művelőktől megfosztott földek. A mező a megöltek csontjaitól fehérik.“ stb.

Ez idézett feljegyzéseknek tekintélyes részét a po-gányság elleni gyűlöletnek s az emberi természetben gyökerező ijedelemnek kell felrönnök, mely kabultságában rémképeket lát s tulzásaival gátat akar vetni a kiengesztelődésnek; de más felől az is bizonyosnak látszik előtünk, hogy modorokkal őseink egy hájszályni okot sem szolgáltattak arra, hogy azok, akikkel közelebből érintkeztek, szelidebb véleményvel legyenek felőlünk. Nyersék, kegyetlenek és durvák lehettek, mint minden műveletlen nép, mely még nem lépett a civilizatio útjára. Hisz a műveltség csucspontján álló angol-nép is valamikor kegyetlen volt, legalább Pitt Vilmos hitelesen dokumentálja, hogy az emberáldozatok ott is megvoltak. És ép az a körülmény mutatja nemzetünk kulturképességét, hogy abból az igazán nyers állapotából, melyben beköltözésekor volt, s melyet nem áll hatalmunkban megzafolni: ezer év alatt közel jutott ahoz a nivóhoz, melyen a többi európai nemzetek állanak.

* * *

Ezt láttam én azon a Feszty-féle gyönyörű körképen, és meggyőződtem arról, hogy a ki oly művészi tökéletességgel tudja elénk varázsolni az ezer év előtti állapotot beszédes jeleneteivel, a megszólalásig hü alakjaival: az már nem csak művész, ki mesterileg tud bánni esetével, hanem tudós is, ki eredeti kutatókból ismeri nemzetét történetét s ennek realis igazságait a költészet ideálisával tudja bevinni. Meséből, szájhagyományból és történeti igazságokból állapítja meg a valót.

Nem kell többé krónikás, melynek hitelessége fellett a tudósok évekig vitatkoznak; az a nagy kép: egy szeméink előtt meglevő krónika, mely megmutatja, hogy mi volt nemzetünk ezer év előtt.

De azt is mutatja, hogy mire jutott e nemzet ezer év alatt.

* * *

A nemzet, mely, Liutprand szerint, 892. még ismeretlen volt az európai népek előtt, azóta kitörölhetetlen betűkkel írta föl nevét a halhatatlanság könyvébe. A kik egykor nyers búst ettek, vért ittak, ma a világ legelső konyháját tartják s drága földjük vérevel, tüzes boraikkal, ringatják mámorban a külföldet. Kiknek a szomszéd népeknél való megjelenése isten csapása volt: ma vendégszeretők melegével bámulatba ejtik az olaszt, francziát, németet s a világ minden demografusát. Annak a népnek szívében, mely a krónikások szerint nem ismert mást, mint vad kegyetlenséget és vérengzést: ma

oltárt épít a hit, hajlékot a tudomány, meghonosul a művészet s felépül az erkölcsi és polgári nagyság temploma.

Az a nép, melyet Salamon Konstancai püspök Krisztus házában a legszennesebb kutyának ezimez, ma jámbor istenfélő nép, mely nem ismerte az inquisitiót, tért nyitott a lelkiismeret szabadságának, — de önértetes is, mert tudja, mivel tartozik multjának s ismeri az utat, melyen haladnia kell, hogy egy újabb ezred év alatt a kulturnemzetek sorában ezental is számot tevő tényezővé váljék.

Annak a nemzetnek, mely egykor vad ordítással s „huj-huj“ kiáltással rohant az ellenségére, asszonyokat gyilkolt, szüzeket rabolt; ma a tudomány és művészet lobogója van kezében, a szellem fegyvereivel küzd s harszó riadója „előre!“ Nem gyilkol asszonyokat, nem rabol szüzeket, de lovagiasága s forró szerelmének egybeolvadó harmoniája teszi rabjává az idegen hölgyeket is.

Én abban a Feszty-féle körképben nagyon látom a nemzet multját, — de érzem, hogy még nagyobb a nemzet jövője s e két határ közt a jelent központnak képzelem, melyből egyaránt árának szét a sugarak a multa, — hogy annak tudásunk elől elrejtett titkait felderítsék — s a jövőre, melynek derengő fényében nemzetünk erkölcsi nagyságának hatalmas körvonalai tűnnek föl lelki szemem előtt.

Dr. Veres Samu

Jurin Samu.

A munkás méltó a jutalomra! A győző méltó arra, hogy: mellét a győzelmi érem, s homlokát a babér körítse! Már pedig, oly munkás, s ily győző az, kinek nevet ezikem fölé írtam.

Hogy munkás, arra elég bizonyíték az, hogy: az egyház szolgálja, s a „nemzet napszámosa“; s hogy győző, mi sem bizonyítja fényesebben, mint Jokai — ki mondja: „Magyarországot újból meg kell hódítani, s az a néptanítókra vár.“ A mely seregnek pedig ő, egyik vezére!

Becsületes munkás és győző, egy személyben! Ki az Ur — az egyház, — a magyar állam veteményes kertjében, mint „napszámos“ 25 éven át lankadatlanul dolgozik; s a prot. egyház szelleme s a magyar állam-észmé terjesztése s nagyobb terfoglalása érdekében, — ha nem is puskák rovgása, kardok szuronyok véres csillogása között, (mert azokhoz nem is szokott) de sokkal kinzóbb: lassu, esendes, de épen oly arányban emésztő, sorvasztó harcztot viv 1871. év január 19. óta, és pedig sikerrel.

Mutatja Jólsva multja és jelerje!

Jurin Samunak — mint a népnevelés s a magyar cultura egyik érdemes bajnokának — 25 éves működése alkalmából kívánom e jelen czikkem szentelni.

* * *

„A kit az istenek gyűlölték, nevelökké tevék.“ Ez bizonyult Jurinon is. Szülői — kik jólsvai iparos polgárok voltak s édes anyja ma is él — vallásos, egyházas szellemben nevelve fiokat — fiok hajlama szerint is — a papi pályára szánták.

Ily czéllból: Rozsnyón s Iglén iskolázott (s ez utóbbi helyen mint senior) 1869-ben kitünő sikerrel tette le az érettségét; nemcsak a szülők, de tanárainak is kedvence volt.

Hogy hajlamát kövesse, saját s szülőinek régi vágyát teljesítse ugyanazon évben a pozsonyi theológiára iratkozott be.

Ott, a nagy és mély tudomány — néhai Valavszky és Ferjentsik — ev. papok városából érkezett itjut — tanárai rokonszenvvel fogadták. Azorban „Ember tervez Isten végez!“

Pazár Istvánnak, — Jólsváról Nyiregyházára való — távozása által megüresedett felső finiskola tanítói állás betöltendő lett. Tekintélyes családok — kiknél Jurin mint magán óraadó megkedveltette magát — önkéntelenül Jurinra gondoltak s befolyásuk folytán az egyház próbára meg is hívta.

Az ifju theologus — Maszny Pál — (akkor theologus) jelenleg rozsnyói karnagytól nyert — orgonai tanítása után, — a próbán megjelent s annak folytán: egyhangulag meg is választott; theologiai tanulmányát abban hagyva, jelenlegi állását a velejáró elég szerény jövedelemmel 1871. jan. 19-én fogadta el s tölti be ma is.

S ez igazán szerény javadalmazásu állást — becsülettel, tehetségének teljes erejével egyházas s hazafias szeretettel tölti be, nevelve egyháznak, szülővárosának — a melyért kész volt azt az áldozatot hozni; — nevelve az államnak — oly sikerrel, hogy az akkor még magyar szóra járás ma felesleges, — hogy az akkori alig 20 éves ifju tanító — ma mint egyháztag — és polgár — egyháznak egyik legmunkásabb s legbefolyásosabb férfja — több év óta jegyzője s az ev. elemi iskolák igazgatója.

S mindezt önszorgalma, paedagógiai s módszertani munkák olvasása s tanulása folytán biztosította; s ennek folytán nyerte 1874-ben a sajo-gömöri esp. gyűlés alkalmával tett vizsgálja folytán — tanítói oklevélét; s állította egybe „Chorál gyűjtemény“-ét mit az esperesség bírálatra ki is adott.

Tanítói működését a gömöri ev. esperesség anyagiilag is méltányolja: a megyénél Fáy-alapítványra a tiszai ev. kerületnél a Zsedényi-alapítványra érdemesként ajánlotta s ezeket ő el is nyerte; erkölcsi jutalmazva: esperességi jegyzővé — bár csak ideiglenesen; — az esperességi törvényszék bírójává; s a tanügyi bizottság tagjává választotta.

Sőt a tiszai ev. kerület figyelme is reá ordult, midőn a tankönyvbíráló bizottság tagjává s egyik csoport előadójává választott, melyre alkalmasabbat keresve sem találhattak.

Mint paedagogus 1875. óta működik — nemcsak a kicsinyek, de a nagyok közt is — a gyümölcskertészet terén.

A gyümölcskertészet fellendülése az ő meglehangú s tömörülre buzgó felhívásának tulajdonítható; az is, hogy Jólsva climájának megfelelő gyümölcsfajok összeállítottak, s okszerű kezelésre serkentettek az illetők, mi nem is maradt jutalom nélkül, mivel 1885 országos kiállításán a kiállított gyümölcsfajokért a társulat bronz-éremet nyert s Jurint pedig a „Cserecsyész társulat“ mely 1796-ban alakult, igazgatójává választá, mely minőségében ma is sokat buzgólkodik.

Mint gyakorlati tanfériut — több éven át a városi ovoida igazgatói székében látjuk. Néki van legtöbb érdeme

Tiba-lekenyei ének Harminez tagu ének- és dal-egyesület alakult Lekenyén az ág. ev. leányegyház kebelében Gaál Jenő okl. tanító s az egyházhivek buzgólkodása mellett, rövid két heti fenállása alatt több egyházi- és világi énekdarabot betanult s kétszeri nyilvános szereplése által jelt adott magáról. Karácsony estéjén pedig a toronyból szép énekhangokban hirdette az üdvözítő születését a hívők seregének. Ugyanezek ebben a körben a tagok folytonos olvasás és társalgás által művelődnek. — a minek üdvös eredménye máris mutatkozik abban, hogy a koremai tironyák és utcai rendetlenkedések mindinkább ritkábban fordulnak elő. — Adná isten, vajha Lekenye szép példáját minél több község követné.

Halálozás. A megyei tanítói kar, egy veterán munkása dőlt ki az élek sorából. Mint részvételt értesülünk, ugyanis Gromer Elek helpai róm. kath. kántor-tanító mult évi december hó 23-án meghalt.

Színház. A „Citerás“, Konti operette-je kedden, január 1-én került színe telt ház előtt. Az előző napokon tartott előadások látogatottság és játék tekintetében egyaránt gyöngék voltak s valami sok elismeréssel egyikről sem írhatunk A citerás azonban telt házat csinált, bár maga a darab Konti leggyengébb alkotása. Legalább az előadás ilyenek mutatta be. Alkalmas volt azonban a darab arra, hogy a társulat két kiváló énekesnője L. Percezel Mari (Rosette) és Bera Rózsa (Kukurilli leánya) szép hangjukkal brillirozzanak, kedvességüket és szeretetreméltóságukat a maguk teljében mutassák be. S nekik ez sikerült is. — Lorándiné Percezel Mari nagy szerepét remekül játszta, míg Bera Rózsa kisebb szerepében chic-el és eleganciájával hódított; énekszámuk hatásosak voltak, s az érzéssel, melyet dalukba öntöttek, rokonszenvet keltek, némileg a darab iránt is. Bátorossy (Pabló) a czimszerepben élvezetes alakítást nyújtott, Polgár és Pálfi (Gól és Pól) mint titkos rendőrök jóízű kacagásra bírták a közönséget diskrét bohókodásaikkal. Kupléik kissé erősek voltak, s a reklám esinálás színpadon intelligens közönség előtt — izetlenség Heltai (Kukurillio) és Laky E. (Kukurilla) jól játszottak; utóbbinál hiányzott az, mit Heltai játéka sohasem nélkülöz; a természetesség. Tallián — kinek eddig csupán a „Molnár és gyermeké“ben jutott nagyobb szerep, s akkor feladatát teljes sikerrel oldotta meg — rokonszenves alak volt, mint főnemes. Lorándyt rekedtsége akadályozta abban, hogy Rikardót kellően mutassa be, s énekszámja is elmaradt.

Millenniumi magyar történelem. Az Athenaeum r. társulat kiadásában megjelenő A Magyar Nemzet Története című (millenniumi kiadás) tíz kötetes nagy munkának most megjelent a 6-ik füzet, melyben Marezali Henrikől A vezérek korának folytatását találjuk a következő-czimek alatt, ugymint: A merseburgi esata, melynek jeles leírása már az előző füzetben kezdődik; Az ágostai ftközet, mely a legfontosabb hadi tények egyike volt ebben a korszakban és döntő hatása lett a magyarok további sorsára nézve, amennyiben ezután a nyugateurópai becsapásokkal felhagytak s mindinkább általánosabbá lett az öntudat, hogy a nemzet csak úgy maradhat fenn, ha az elfoglalt magyar hazában gyökeret ver és meghódol a civilizáció előtt és emésztő harcok helyett békés foglalkozás után lát. Ebben a füzetben van továbbá a külföldi kalandozások leírásának kibővítéseül még a Kalandozások a görög birodalomban című fejezet. Ezt a füzetet is szebbnél-szebb képek díszítik. Mint műmelléklet van hozzá esatolva egy X. századbeli miniatüre kép sikerült fénynyomata, melynek eredetije a velencei Szent-Márk könyvtárban őriztetik. Ez a kép a kelet-római (byzanti) esászart ábrázolja koronázási díszruhában. Majd Lehel kúrtjének rajzát találjuk. Dörre Tivadartól. A szöveg közé igen érdekes és remek kivitelű képek vannak nyomtatva. Itt találjuk I. Henrik esászár, I. Ottó esászár pecsétjének hasonmását, továbbá Worms város, Agosta város középkori látképét, a régi Byzancez falainak rajzát és a Hétorony látképét Byzancezban. Rendkívüli szép kivitelben van elénk állítva I. Ottó esászár és neje szobrainak rajza,

a mely szobrok a magdeburgi székesegyházban találhatók fel. Ezen kívül már hadi- és műtörténeti szempontból is különös figyelmet érdemel az a hat kép, mely a tizedik századbeli gyalogos (nyilas és lándzsás), valamint lovás német katonákat ábrázolja harc közben. Ezen képek a stuttgarti királyi könyvtár psalteriumában található eredeti, egykoru rajzok után vannak előállítva. ugyanebben a füzetben találjuk Lehel vezér híres képét, abban a jelenetben, mikor kúrtjével leüti a német esászart. Ez a kép a bécsi krónikából van átvéve, ezután ebben a füzetben találjuk II. Romanos esászár híres kelyhének rajzát a velencei Szent-Márk templomban őrzött eredeti után. Egyes füzet ára 30 kr. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 frt 60 kr., félre (24 füzet) 7 frt 20 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN távollétében a szerkesztésért felelős: LŐRINCZY GYÖRGY.

Nyilttér*)

Nyilttér*)

Mielőtt a „G.-K.“ m. é. 53. számában Argay György h. lelkész ur által közzétett sértő nyilatkozatért elégtételt keresnénk, s mivel e botrányos ügynek állásunkhoz illőbb békés utoni elintézését magunk is óhajtuk, — felhívjuk nevezett h. lelkész urat, hogy a mit eddigi nyilatkozataiban mellőzött, — a közönség előtt *féltreéthetetlenül s hirteligen alávása mellett jelentse ki, miszerint: magyar hazafinak érzi és vallja magát.*

E nyilatkozat meg-avagy meg nem adásától függ az, hogy magyar hazafiságával szemben táplált aggályaink alaptalanok-e, vagy csakugyan igazoltak tekinthetők.

Mi őszintén óhajtuk az első lehetőséget, melyről ha ekként meggyőződve leszünk, annak írásbeli elismerését kötelességünknek tartandjuk. — azon esetre, ha velünk szemben használt sértő kifejezéseit visszavonja.

Klenőz, 1895. január 1.

Svehla Lajos, Szalatinszki Endre, Hruska János, Figuli Pál, Osztricza Márton.

Jegyzőkönyv.

Felvételt Klenőzön, 1894. december hó 28-án, Szentpétery Géza ur és Argay György ur között felmerült becsületbeli ügyben. — Alólítottak Szentpétery Géza ur megbízásából Argay György h. lelkész urnál Klenőzön a mai napon megjelentünk a végből, hogy a „Gömör-Kishont“ f. évi 53. számában Argay György ur által közzétett nyilttéri nyilatkozatért, illetve az abban foglalt sértést Szentpétery Géza ur nevében elégtételt kérjünk.

Argay György ur kijelentve, hogy hirlapi nyilatkozatában Szentpétery Géza urat azért mondotta ragalmazónak, mert őt, t. i. Argay György urat magyar hazafiságában Szentpétery ur gyanusnak nyilvánította. — Az esetre, ha azon kijelentése után a mit már a „Gömör-Kishont“ 51-ik számában is közzétett s előttünk ezuttal is ismételt, hogy ugyanis ő hazafisága alatt szepőlten magyar hazafiságát érti. — Szentpétery ur gyanúsítását visszavonja: ez esetben a „Gömör-Kishont“ 53. számában Szentpétery Géza ur ellen közzétett sértő nyilatkozatát visszavonja és ez által elégtételt szolgáltat.

Mint hogy Szentpétery ur, Argay György urnak magyar hazafiságát csupán azon jelekből ítélve állította gyanusnak, mert Argay György ur Klenőz közönségben a magyar hazafias elemekkel való érintkezést kerülte — a mit Argay ur ezuttal is tagad — s mivel ezen körülményre alapított gyanuján kívül Argay urra nézve más egyebet nem mondott és nem állított s mint hogy Argay György ur ismételve előttünk is kijelentette, hogy ő hazafisága alatt mást mint magyar hazafiságot nem értett, ennél fogva Szentpétery ur általunk kijelent, hogy Argay György ur határozott szavainak hitelt adni tartozik s így nem lévén oka többé Argay ur magyar hazafisága tekintetében gyanuját fentartani, ezt ezennel visszavonja.

Ezek után Argay György helyettes lelkész ur előttünk az alábbi nyilatkozatot tette és sajátkezűleg aláírta, melynek utána mi ezo ügyet befejezetnek nyilvánítjuk.

K. m. f.

Perecz Samu sk.
Aronffy Ernő sk.

mint Szentpétery Géza ur megbízottai.

Nyilttér*)

Miután fentebbiek értelmében Szentpétery Géza Klenőzi jegyző ur magyar hazafiságom elleni gyanúsítását visszavonta, — én hasonlóképen a „Gömör-Kishont“ f. é. 53-dik számában közzétett nyilttéri nyilatkozatomat Szentpétery Géza ur személyére nézve, ezenel egész terjedelmében visszavonom.

Kelt Klenőzön, 1894 december 28.

Argay György sk.
h. lelkész.

*) E rovat alatt közlöttékert nem vállal felelősséget a Szerk.

Kerestetik

egy mészáros legény, a ki a magyar és tót nyelvet birja Alkalmazást talál 1895. évi január hó 1-től STEINER ÁRON vendéglősnél Klenőzön.

Női ruhaterem! Báli toilette-ek!

Tisztelettel bátorodom a nagyérdemű bálozó hölgyek szives figyelmébe ajánlani női ruhatermet, melyben fővárosi és bécsi minták szerint illesztés, divatos és elegans toilette mindenkor pontosan és jutányosan készíttetnek.

Magamat a nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlva maradtam

Rimaszombat, 1895. január hó.

özv. Berger Francziska.

Janosi-utca, (Zehery-főle ház.)

Kiadó lakás.

Rimaszombatban, Kossuth Lajos- és Kmetty-utczák sarkán levő emeletes ház emeleti része — mely 5 nagy utczai szobából, konyha, kamara, fürdőszoba, zárt világos folyosó, a földszinten közös mosó-konyha és sütő-kemenceze, fatartó és pinczéből áll — azonnal bérebe kiadó. Értekezhetni lehet Hoilós József tulajdonossal.

Eladó ház.

Rimaszombatban, a Szentpétery-utca 8. szám alatti ház szabad kézből eladó. — A feltételek iránt értekezhetni lehet Toth Péter tulajdonossal ugyanott.

Butorozott szoba.

Egy esinosan butorozott, külön bejáratu hónapos szoba, esetleg butor nélkül is, azonnal; — május 1-ére pedig egy három, esetleg öt szobás lakás, hozzátartozó mellék helyiségekkel bérebe kiadó.

Hol? Megtudható e lap kiadóhivatalában.

Könyvnyomda!

RÁBELY MIKLÓS

20 év óta fennálló gazdagon felszerelt könyvnyomdája (Rimaszombat, Kossuth- és Pokorági-utca sarkán) elvállal s a legjutányosabban és legdiszesebben készít

mindennemű nyomdai munkát;

ügyvédi, bírósági és körjegyzői nyomtatványok készletben vannak; látogató-jegyek, levél-papírok és borítékok név- vagy czégnomással; valamint gyászjelentések és koszorú-szalagok arany vagy festett betűkkel, kifogástalannal állítatnak elő.

Hirdetéseknak a „Gömör-Kishont“-ban való közzétételért méltányos árak számíttatnak.

Ugyanezen nyomda részére mindennemű megbízásokat, valamint a „Gömör-Kishont“ részére ugy hirdetéseket, mint előfizetéseket elfogad a Kármán S. könyvkereskedés, Rimaszombat, Főtér.

Ugyanott a „Gömör-Kishont“ egyes számonként is kapható.

Levélpapírok, borítékok, koszorú-szalagok nyomása!